

แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติจังหวัดตรัง
Approaches for Development of Natural Tourism in Trang Province

แสงสุรีย์ ฐิติรัตนการ¹, เสรี วงษ์มณฑา²

Saengsuree Thitirattanakarn, Seri Wongmonta

Received December 05, 2020 & Revise June 02, 2021 & Accepted September 30, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1). เพื่อศึกษาศักยภาพจังหวัดตรังในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 2). เพื่อวางแผนทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติจังหวัดตรัง โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 20 คน จากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักวิชาการ ผลการศึกษาพบว่า 1) จังหวัดตรังมีศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย ชายหาด เกาะ น้ำตก เส้นทางศึกษาธรรมชาติที่มีความโดดเด่น หลากหลายชาติพันธุ์ เช่น ชนเผ่าชาวกูย เชื้อสายจีน ไทย-มุสลิม ไทย-พุทธ เป็นต้น ที่อนุรักษ์เอกลักษณ์ความเป็นไทยผ่านการสืบสานและสืบทอดประเพณีดั้งเดิมและภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมอาหาร ภาษาและอารยธรรมวิถีชีวิตได้ 2) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรัง มีการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเส้นทางหลักและเส้นทางรอง มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว แต่ก็ยังมีองค์ประกอบที่ต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม อาทิ เช่น ป้ายบอกทาง ยกระดับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นโดยให้โอกาสคนในชุมชนมีบทบาทในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยว ปลุกจิตสำนึกคนในพื้นที่ช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรจัดให้มีการส่งเสริมจากหน่วยงาน รัฐบาลเข้ามาสนับสนุนงบประมาณ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายอย่างต่อเนื่องในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ : การพัฒนาการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดตรัง

¹นิสิตปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
Master of Arts, Major of Hotel and Tourism Management, College of Management, University of Phayao
Email : Saengsuree.t@hotmail.com

²นิสิตปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
Master of Arts, Major of Hotel and Tourism Management, College of Management, University of Phayao

ABSTRACT

This research aims to 1). To study the potential of Trang Province in the development of natural tourism 2). To guidelines for the development of natural tourism in Trang Province. Using qualitative research methods It's an in-depth interview. There were 20 Key informants from the public sector, the private sector, the public and academics The results of the study found that 1) 1)Trang Province has the potential of diverse tourism resources, beaches, islands, waterfalls, outstanding nature trails. Various ethnic groups such as the Sakai, Chinese, Thai-Muslim, Thai-Buddhist descent, etc. that preserve Thai identity through the inheritance and pass on traditional traditions and local wisdom. Food culture Language and civilization, way of life in the south; 2) guidelines for natural tourism development of Trang Province There are tourism links to main routes and secondary routes. Modern technology is used to travel in the tourist attractions. But there are still elements that need to be further developed, such as road signs to enhance local tourism by giving local people the opportunity to play a role in tourism development and management. Cultivate awareness of local people and help conserve community tourism resources. Should provide a promotion from government agencies to support the budget. Continuously promote the participation of all parties in the development of sustainable community tourism activities.

Keywords: Tourism development, Natural Tourism, Trang Province

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

ในบรรดา 55 เมืองรองที่รัฐบาลประกาศเพื่อสนับสนุนให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือกระจายรายได้เข้าไปสู่เมืองรองดังกล่าว ด้วยการวางโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้เอื้อกับการเดินทางและเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เห็นได้ว่ารัฐบาลเร่งลงทุนใน เมกะโปรเจกต์ เช่น การวางโครงข่ายการคมนาคม สร้างระบบรางรถไฟที่พาดผ่านเมืองรอง และการพัฒนาสนามบินในภูมิภาค ที่ผ่านมานายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รองนายกรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ ได้มอบหมายให้กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เร่งคิดและลงมือทำให้การท่องเที่ยวเมืองรองและชุมชนสามารถแข็งแกร่งได้อย่างเต็มตัวและยั่งยืน ส่งผลให้ครั้งแรกของปี 2561 การท่องเที่ยวใน 55 เมืองรองมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง สร้างรายได้ถึง 1.16 แสนล้านบาท เติบโตกว่า 9 เปอร์เซ็นต์จากจำนวน

นักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างประเทศที่ไหลเข้าสู่เมืองรอง รวมกันกว่า 38 ล้านคน เพิ่มขึ้นเกือบ 5 เปอร์เซ็นต์เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่แล้ว

การท่องเที่ยว นับจากนี้ไปต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับชุมชน โดยให้การท่องเที่ยวช่วยกระจายรายได้ผ่านการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้เสริมแก่คนในชุมชน โดยที่คนในชุมชนไม่จำเป็นต้องพึ่งอาชีพหลักเพื่อมาทำท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว แต่สามารถทำควบคู่กันไปได้ นอกจากช่วยสร้างรายได้เสริมกระจายความเสี่ยง สนับสนุนให้คนในชุมชนได้เรียนรู้การมีรายได้จากหลากหลายช่องทางแล้ว ยังช่วยลดความเหลื่อมล้ำภายในสังคม ยกย่องรายได้ในชุมชนและท้องถิ่นให้ดีขึ้น เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจไทยอย่างยั่งยืน

จังหวัดตรังเป็นจังหวัดหนึ่งในบรรดา 55 เมืองรองด้านการท่องเที่ยว จังหวัดตรังเป็นเมืองทางภาคใต้ของประเทศไทยและเป็นเมืองท่าค้าขายที่เจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่อดีตที่เติบโตต่อเนื่องยาวนานมาจนถึงปัจจุบันสิ่งสมรื่องราวทางประวัติศาสตร์เป็นมรดกตกทอดไว้ในแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่ง การไปเยือนจังหวัดตรัง จึงนับว่าได้ท่องเที่ยวครบทุกชนิดมีทั้งดินแดนธรรมชาติประวัติศาสตร์และวิถีชีวิต อีกทั้งการให้บริการยังเป็นการบริการแบบเจ้าบ้านที่ดีส่งผลให้ปัจจุบันเมืองตรังยังคงเป็นเมืองที่มีเสน่ห์น่าค้นหาอีกทั้งมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักในหมู่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติประกอบกับทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมอย่างยิ่งแก่การท่องเที่ยวทำให้ปัจจุบันการท่องเที่ยวของจังหวัดตรังมีจำนวนนักท่องเที่ยวและเกิดรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวและการบริการในปีพ.ศ. 2558 มีนักท่องเที่ยวทั้งสิ้น 1,414,663 คน เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ประมาณ 105,695 คน สร้างรายได้ 7,710.20 ล้านบาท เพิ่มขึ้นประมาณ 826.25 ล้านบาท (กรมการท่องเที่ยว, 2558) (Department of Tourism, 2015)

อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวจังหวัดตรัง ยังคงมีอุปสรรคหลายด้านที่ทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวไม่เต็มศักยภาพจากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่หลากหลาย การกระจุกตัวของเศรษฐกิจเฉพาะในเขตสถานที่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดตรังโดยส่วนใหญ่จะกระจุกตัวตามเกาะต่างๆ ซึ่งระบุว่า นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจังหวัดตรังสนใจแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเท่านั้น ส่วนน้อยมากที่จะสนใจสถานที่ท่องเที่ยวรองตามอำเภออื่น ๆ นอกจากนี้มีความไม่สอดคล้องเชิงนโยบายระหว่างนโยบายท้องถิ่นกับนโยบายส่วนกลางที่จัดทำขึ้นจากหน่วยงานภาครัฐเพียงด้านเดียวซึ่งส่งผลกระทบในด้านลบต่อการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง (สำนักงานจังหวัดตรัง, 2552; สุพจน์, 2558) (Trang Provincial Office, 2009; Supot, 2015)

ด้วยเหตุที่การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวจากข้อมูลของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยวทุกกลุ่มประกอบด้วยหน่วยงานรัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ท้องถิ่น ทำให้ผู้วิจัยมองเห็นปัญหาและต้องการศึกษาว่า จังหวัดตรังมีศักยภาพการท่องเที่ยว

เป็นอย่างไร เพื่อจะได้วิเคราะห์และกำหนดแนวทางที่จะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวจังหวัดตรังให้มีประสิทธิภาพและสามารถสร้างประสบการณ์ที่มีคุณภาพให้กับนักท่องเที่ยวต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพจังหวัดตรังในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
2. เพื่อวางแผนแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติจังหวัดตรัง

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยทำการศึกษาข้อมูลเฉพาะกับการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรัง ได้แก่ การศึกษาข้อมูลด้านศักยภาพและการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด ด้านการตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัด ด้านการสื่อสารและส่งเสริมของจังหวัดตรัง ด้านการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวของพื้นที่ และทำการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT) และรวมถึงการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ จังหวัดตรัง ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลในพื้นที่ 3 อำเภอ ดังนี้ อำเภอกันตัง อำเภอเมือง อำเภอสิเกา

3. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งมีส่วนได้ส่วนเสียกับการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรัง 4 กลุ่ม รวม 20 คน ดังนี้

- 3.1 หน่วยงานภาครัฐ คือ ผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา และการสนับสนุนการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดตรัง รวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย วางแผนงาน ดูแลและมีส่วนในการรับผิดชอบต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดตรัง จำนวน 5 ท่าน

- 3.2 หน่วยงานภาคเอกชน คือ ผู้แทนจากผู้ประกอบการธุรกิจต่างๆและการบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มีบทบาทในการกระตุ้นเศรษฐกิจ ทั้งด้านการค้า การลงทุนและการให้บริการ รวมทั้งการให้การสนับสนุนและร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ การจัดกิจกรรมการต่างๆในการพัฒนาและช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดตรัง จำนวน 5 ท่าน

- 3.3 ผู้แทนชุมชน ที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดตรัง รวมถึงผู้นำชุมชนท้องถิ่นที่มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การส่งเสริมภูมิปัญญาของคนในชุมชน หรือการช่วยฟื้นฟู พัฒนา ส่งเสริมและการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในการจัดการและให้บริการด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวในจังหวัดตรัง จำนวน 8 ท่าน

3.4 นักวิชาการด้านการตลาด คือ ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและมีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว จำนวน 2 ท่าน

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนา

นักวิชาการหลายท่านกล่าวถึงความหมายของ “การพัฒนา (Development)” ไว้ดังนี้ การพัฒนา หมายถึงการเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง (Directed change) หรือวางแผนเอาไว้ล่วงหน้า (Planned change) ซึ่งทิศทางที่กำหนดขึ้นจะต้องเป็นการกระทำเชิงบวกที่กลุ่มหรือชุมชนสร้างขึ้น จึงกล่าวได้ว่า การพัฒนา เป็นการเปลี่ยนแปลงที่พึงปรารถนา (Desired change) (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2523) (Sanya Sanyawiwat, 1980) นอกจากนั้นการพัฒนายัง หมายถึง ความเจริญ งอกงาม การเติบโตในแง่ของแนวความคิด แนวทางหรือวิธีการต่าง ๆ มีหลักการพื้นฐานที่จะทำให้บุคคลที่จะทำให้บุคคลหรือประชาชนทั่วไปของสังคมมีความงอกงามทางสติปัญญา ตลอดจนสามารถทำงาน หรือดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข มีขีดความสามารถในการเพิ่มผลผลิตรายได้และยกระดับความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น โดยการพัฒนาจะสัมฤทธิ์ผลได้ก็ต่อเมื่อปัจเจกบุคคลมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาอย่างแท้จริง (นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์, 2527) (Niran Chongwutwet, 1984)

การพัฒนายังมีลักษณะเป็นกระบวนการในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของบุคคล ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมที่มุ่งให้เกิดความเสมอภาค สามารถสร้างให้เกิดการกระจายทางเศรษฐกิจสังคมอย่างทั่วถึง ทั้งรายได้ของคนในชุมชนและการบริการต่างๆที่รัฐพึงให้แก่ประชาชน ทำให้มีช่องว่างระหว่างชุมชนในชนบทและในเมืองให้น้อยที่สุด (ดิเรก ฤกษ์ห่วย อ่างใน ทวี ทิมขำ, 2528) (Direk Rerkharai, quoted in Thawee Timkham, 1985)

สรุปได้ว่าการพัฒนาคือสิ่งที่มีผลกระทบต่อปัจเจกบุคคลไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง ไม่ใช่เป็นเพียงสิ่งที่ปัจเจกชนแต่ละคนต้องการที่จะยกระดับของตัวเองให้ดีขึ้นเท่านั้น แต่เป้าหมายสูงสุดของการพัฒนา คือ การยกระดับคุณภาพชีวิตของทุกคนในสังคมให้มีมาตรฐานสูงที่ขึ้น ดังนั้นควรมุ่งเน้นให้การพัฒนาบรรลุไปสู่เป้าหมาย ในทิศทางที่เกิดประโยชน์กับคนส่วนใหญ่และการพัฒนาที่ควรนำไปใช้กับกลุ่มหรือชุมชนนั้น

แนวคิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

โอสิต ปันเปียมราษฎร์ (2553) Kosit Panpiemras (2010) กล่าวว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเป็นการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ และแบ่งพื้นที่ทางการท่องเที่ยวออกเป็น 3 พื้นที่เพื่อประโยชน์ในการจัดการดังนี้

1. พื้นที่ท่องเที่ยวที่ติดตลาดแล้ว จะทำการพัฒนาได้โดยอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง จัดการดำเนินการใช้ประโยชน์ของพื้นที่โดยไม่เกินความสามารถในการรับรองของพื้นที่และความร่วมมือในระดับท้องถิ่น

2. พื้นที่ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ เช่น เชียงใหม่ ที่เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวและต้องพยายามพัฒนาพื้นที่ใกล้เคียงด้วย เช่น เชียงราย ลำปาง ลำพูน เพื่อการกระจายประโยชน์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวไปยังจังหวัดใกล้เคียงอย่างกว้างขวาง

3. พื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวภายในจังหวัด เป็นพื้นที่ในจังหวัดหรือระหว่างจังหวัดใกล้เคียงกัน คณะกรรมการการท่องเที่ยวและการศึกษาชุมชน (ม.ป.ป.) กล่าวถึง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ การจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว การให้การศึกษาและสื่อความหมาย การจัดการการท่องเที่ยว การบริการการท่องเที่ยว การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการตลาด และการมีส่วนร่วมในชุมชน ด้านการดำเนินการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใด ๆ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในลำดับแรกคือการพัฒนาองค์ประกอบของการท่องเที่ยว

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

บูฮาลิส (Buhalis, 2000) ได้กล่าวถึงกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาองค์ประกอบของการท่องเที่ยว ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวต้องมีการพัฒนาปัจจัย 6 ประการ (6As) ซึ่งประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยว (Attraction) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) โปรแกรมการท่องเที่ยว (Available Packages) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) และบริการเสริม (Ancillary Services)

1. แหล่งท่องเที่ยว (Attraction) เป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยว เพราะแหล่งท่องเที่ยวต้องมีสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวอย่างใดอย่างหนึ่งในให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยี่ยมชม สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวแบ่งได้ 4 ประเภทได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ และการให้ความบันเทิง

2. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ต้องมีเส้นทางหรือเครือข่ายคมนาคมขนส่งที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวนั้น ตลอดจนสามารถติดต่อเชื่อมโยงกันระหว่างแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งกับอีกแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งที่อยู่บริเวณใกล้เคียง

3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการนักท่องเที่ยวที่เข้ามายังแหล่งท่องเที่ยวนั้นให้ได้รับความสะดวกสบายและความประทับใจ เกิดความรู้สึกปลอดภัย ทำให้นักท่องเที่ยวอยากจะอยู่ท่องเที่ยว ในระยะเวลาที่นานขึ้น เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ภัตตาคาร โทรศัพท์ แผนที่ ร้านขายของ เป็นต้น

4. โปรแกรมการท่องเที่ยว (Available Packages) เป็นการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูปไว้สำหรับนักท่องเที่ยว เพื่ออำนวยความสะดวกสบาย ซึ่งอาจเป็นการเตรียมการโดยเจ้าของโรงแรมรีสอร์ท หรือโดยหน่วยงานภาครัฐที่อาจจัดเป็นโปรโมชั่นส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจต่อการท่องเที่ยวก็ได้

5. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) คือ กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถกระทำได้ในระหว่างเดินทางท่องเที่ยว โดยมีอยู่หลายรูปแบบ นักท่องเที่ยวสามารถเลือกทำได้ตามความถนัดและความสนใจ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมบนบก กิจกรรมทางน้ำ กิจกรรมทางอากาศ หรือแม้แต่การดำดิ่งลงสู่ใต้ท้องทะเล เช่น กิจกรรมผจญภัย เป็นอีกกิจกรรมที่ได้รับความนิยมในกลุ่มนักท่องเที่ยว

6. บริการเสริม (Ancillary Services) เป็นบริการที่นอกเหนือจากบริการขั้นพื้นฐานสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น ธนาคาร ไปรษณีย์ โรงพยาบาล ร้านอินเทอร์เน็ต เป็นต้น โดยปกติการบริการนี้ทางภาครัฐจะเป็นผู้จัดหาและพัฒนา เพื่อบริการแก่ประชาชนของตนเอง ซึ่งถือได้ว่าเป็นผลพลอยได้ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

กล่าวสรุปได้ว่า ความพร้อมด้านการท่องเที่ยวสามารถที่จะรองรับนักท่องเที่ยวหรือช่วยในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่จะเลือกเดินทางมาสู่สถานที่แห่งนั้น ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่สิ่งที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยตรงแต่ก็มีอิทธิพลมากในการตัดสินใจเลือกเดินทางมายังสถานที่นั้น ดังนั้นการประเมินความพร้อมด้านการท่องเที่ยว (6As) ซึ่งมีดังต่อไปนี้ 1. สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) 2. เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) 3. สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) 4. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary services) 5. ที่พักในแหล่งท่องเที่ยว (Accommodations) 6. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)

แนวคิดและทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด (7P's)

Kotler (1997, p. 92) ได้กล่าวไว้ว่า ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) หมายถึง ตัวแปรหรือเครื่องมือทางการตลาดที่สามารถควบคุมได้ บริษัทมักจะนำมาใช้ร่วมกันเพื่อตอบสนอง ความพึงพอใจและความต้องการของลูกค้าที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย แต่เดิมส่วนประสมการตลาดจะมี เพียงแค่ 4 ตัวแปรเท่านั้น (4Ps) ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) สถานที่หรือช่องทางการ จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ (Place) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) ต่อมาเมื่อมีการคิดตัวแปรเพิ่มเติมขึ้นมา อีก 3 ตัวแปร ได้แก่ บุคคล (People) ลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) และกระบวนการ (Process)

เสรี วงษ์มณฑา (2542, น. 11) Seri Wongmontha (1999, p.11) ได้กล่าวไว้ว่า ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) หมายถึง การที่กิจการมีสินค้าและ/หรือบริการไว้ตอบสนองความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย สามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่พวกเขาได้ ทั้งนี้ราคาของสินค้าและ/หรือบริการอยู่ในระดับที่ผู้บริโภคยอมรับได้และยินยอมที่จะจ่าย (Willing to pay) มีช่องทางการจัดจำหน่ายที่เหมาะสม ลูกค้าสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกสบาย อีกทั้งมีความพยายามมุ่งใจเพื่อให้ลูกค้าเกิดความสนใจ ตัดสินใจซื้อสินค้าและ/หรือบริการอย่างถูกต้อง

สรุปได้ว่า แนวความคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาดสำหรับธุรกิจการให้บริการ (Market Mix) การบริหารการตลาดยุคใหม่นั้น ขั้นตอนในการตัดสินใจซื้อ (Buying Decision Process) จะเป็นลำดับขั้น 11 โดยพบว่าผู้บริโภคที่ผ่านกระบวนการตัดสินใจ 7 ขั้นตอน คือ ธุรกิจที่ให้บริการจะใช้ส่วนประสม การตลาด (Marketing Mix) หรือ 7P's นั่นเอง

แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

พจนา สวนศรี (2546) Potchana Suansri (2003) ได้ให้ความหมายของ การท่องเที่ยวโดยชุมชนว่า หมายถึง การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคมและ วัฒนธรรมกำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของสิทธิ์ในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน ได้กล่าวเพิ่มเติมถึงหลักการของการท่องเที่ยวโดยชุมชนไว้ว่า เป็นการท่องเที่ยวที่มีลักษณะที่ชุมชนเป็นเจ้าของ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการกำหนดทิศทางของการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งช่วยส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเองและยกระดับคุณภาพชีวิต ก่อให้เกิดความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม คงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และ วัฒนธรรมท้องถิ่น เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรมรวมถึงเคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างและศักดิ์ศรีของ ความเป็นมนุษย์ นอกจากนี้ยังทำให้เกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่คนในท้องถิ่นและมีการกระจายรายได้สู่ สาธารณะประโยชน์ของชุมชน

สรุปได้ว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และ วัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของสิทธิ์มีส่วนร่วมในการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน ซึ่งชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรและเป็นผู้มีส่วนได้เสียจากการท่องเที่ยว ในการนำเอา ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่น ทั้งด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี รวมทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่และวิถีการผลิตของชุมชนมาใช้เป็นปัจจัยหรือต้นทุนสำคัญในการจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม

แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

องค์การการท่องเที่ยวโลก (WTO) เสนอแนวคิดในเอกสารเผยแพร่ในปี พ.ศ.2545 ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงธรรมชาติมีการให้ความรู้และการสื่อความหมายเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มเล็ก ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับธรรมชาติก่อประโยชน์แก่ท้องถิ่นกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงเป็นการท่องเที่ยวไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ เรียนรู้ทำความเข้าใจกับพัฒนาการทาง วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม ด้วยความระมัดระวังไม่ให้เกิดความเสียหายต่อระบบนิเวศ ในขณะเดียวกัน ก็ช่วย สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ เพื่อให้ชาวบ้านในท้องถิ่น ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการอนุรักษ์ธรรมชาติแวดล้อม ภายใต้หลักการ "คนที่ดูแลรักษาทรัพยากรย่อมสมควรได้รับประโยชน์จากการดูแลรักษานั้น" องค์การ

สิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme -UNEP) สมาคมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism Society) และองค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization) ให้คำนิยามว่า "การท่องเที่ยวที่ไม่เป็นการรบกวนลักษณะทางธรรมชาติ มุ่งหวังในด้านการศึกษา มีความพอใจต่อทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ตามธรรมชาติ มีความเข้าใจต่อวัฒนธรรมประวัติความเป็นมาของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยไม่เป็นการรบกวนต่อระบบนิเวศ ในขณะเดียวกันก็สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ ที่จะทำให้เกิดการอนุรักษ์ต่อทรัพยากรของประชากร ในท้องถิ่น"

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีหลักการสำคัญ ดังนี้

1. เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ทำให้สภาพแวดล้อมเกิดความเสื่อมโทรม
2. ก่อให้เกิดประโยชน์ระยะยาวต่อทรัพยากรชุมชนในท้องถิ่นและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยรวมได้ ส่วนหนึ่งควรย้อนกลับไปสู่การอนุรักษ์
3. จัดประสบการณ์ให้การศึกษาด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม สภาพสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นแก่นักท่องเที่ยว โดยควรสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบทั้งด้านคุณธรรมจริยธรรมและพฤติกรรมของตนเองต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว
4. การสร้างหรือการจัดการใด ๆ ควรยอมรับข้อจำกัดที่ดำรงอยู่ของสภาพแหล่งท่องเที่ยว หากต้องมีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงควรเป็นไปเพื่อพัฒนาทัศนียภาพของท้องถิ่น การลงทุนทางด้านการท่องเที่ยวควรมุ่งเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจและกิจกรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่น
5. ควรให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนา ทั้งการวางแผนตัดสินใจ ดำเนินการและการควบคุมมิใช่ปล่อยให้พวกเขาเป็นเพียงเป้าหมายของการท่องเที่ยว และยอมให้บุคคลภายนอกมาคิดและตัดสินใจเพียงฝ่ายเดียว เพราะทิศทางจะไม่ใช่ไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง
6. ควรมีการจัดทำธุรกิจที่ถูกต้อง เหมาะสม มีมโนคติที่ที่มีความรู้เรื่องระบบนิเวศ และวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างแท้จริง
7. มีการจัดการและควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและไม่เกินขีดความสามารถที่ชุมชนในท้องถิ่นและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวจะรองรับได้

สรุปได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงธรรมชาติมีการให้ความรู้และการสื่อความหมายเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มเล็กลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับธรรมชาติก่อประโยชน์แก่ท้องถิ่นกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงเป็นการท่องเที่ยวไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยไม่เป็นการรบกวนต่อระบบนิเวศ ในขณะเดียวกันก็สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ ที่จะทำให้เกิดการอนุรักษ์ต่อทรัพยากรของประชากรในท้องถิ่น

ผู้วิจัยได้แนวคิดจากการท่องเที่ยวหลายรูปแบบเพื่อเป็นหลักการในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดตรัง โดยผู้วิจัยได้แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวมาเป็นพื้นฐานการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดตรัง ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อเข้าใจกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่เน้นหนักในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการในแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดตรัง ผู้วิจัยได้ศึกษาการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดตรัง เพื่อสามารถนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรังต่อไป

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) รวมจำนวน 20 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและนักวิชาการด้านการตลาดในจังหวัดตรัง

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) รวมจำนวน 20 ราย (McMillan & Schumacher. 1997: p.534) โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงของผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้งระดับผู้บริหารและระดับปฏิบัติการในพื้นที่ในจังหวัดตรัง ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่แท้จริง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – Structured Interview) ผู้วิจัยนำผลการศึกษาเอกสาร ได้แก่ หนังสือ ตำรา เว็บไซต์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดตรัง เพื่อนำมาเป็นแนวทางสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดข้อคำถามแบบปลายเปิดที่มีความยืดหยุ่น ซึ่งเนื้อหาการสัมภาษณ์จะเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยใช้องค์ประกอบศักยภาพการท่องเที่ยว (6A's) ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) ด้านเส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Service) ด้านที่พักในแหล่งท่องเที่ยว และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) การกำหนดยุทธศาสตร์การตลาดการท่องเที่ยว (7P's) ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ด้านส่งเสริมการตลาด (Promotion) ด้านบุคคล (People) ลักษณะทางกายภาพและการนำเสนอ (Physical Evidence and Presentation) และด้านกระบวนการ (Process)

3. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – Structured Interview) มาเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยสร้างขึ้นมาจากการศึกษาเอกสาร ได้แก่ หนังสือ ตำรา เว็บไซต์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เสนอผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จะต้องครอบคลุมและตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้ครบถ้วน แล้วนำไปตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาทั้งหมด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แหล่งข้อมูล 2 ประเภท คือแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ข้อมูลเบื้องต้นที่ได้จากการสังเกตทั่วไป และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยมีลำดับการดำเนินการ 3 ขั้นตอนดังนี้

4.1.1 การติดต่อประสานงานและนัดหมายล่วงหน้ากับกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

4.1.2 การขอเอกสารทางราชการ (บันทึกข้อความ) จากฝ่ายวิชาการและงานวิจัยวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา เรื่อง “ขออนุญาตสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับ

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติจังหวัดตรัง” และจะดำเนินการส่งไปให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนทราบ

4.1.3 การลงพื้นที่การวิจัยตามวัน เวลา และสถานที่ที่นัดหมาย เพื่อดำเนินการสัมภาษณ์ ซึ่งในระหว่างการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยจะจดบันทึกข้อมูลและทำการบันทึกเสียงตลอดการสัมภาษณ์

4.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร บทความ วิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการกำหนดแนวทางการวิจัย ซึ่งนำไปสู่แนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ แล้วทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทั้งหมด โดยใช้เทคนิควิเคราะห์เชิงเนื้อหา ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายเฉพาะของข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลจากการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา นำข้อมูลที่ได้มาจัดความสำคัญจัดกลุ่มของเนื้อหา รวมถึงการวิเคราะห์จำแนก และสรุปประเด็นสำคัญ

6. ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ซึ่งกระทำโดยการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูล โดยแหล่งที่จะพิจารณาในการตรวจสอบ ได้แก่ ด้านเวลา ด้านสถานที่ และด้านบุคคล ดังนี้

ด้านเวลา คือ ข้อมูลที่ได้จาก องค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ โดยการตรวจสอบข้อมูลว่าถ้าข้อมูลที่ได้ในช่วงเวลาที่ต่างกันข้อมูลจะเหมือนกันหรือไม่ ข้อมูลที่ได้มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่

ด้านสถานที่ คือ ข้อมูลที่ได้จาก องค์การภาครัฐ องค์การภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ โดยการตรวจสอบข้อมูลว่าถ้าข้อมูลที่ได้ต่างสถานที่กันข้อมูลจะเหมือนกันหรือไม่ ข้อมูลที่ได้มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่

ด้านบุคคล คือ ข้อมูลที่ได้จาก องค์การภาครัฐ องค์การภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคนักวิชาการ โดยการตรวจสอบข้อมูลว่าถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ ข้อมูลที่ได้มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่

ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าโดยการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูล ในด้านเวลา ด้านสถานที่ และด้านบุคคล จะนำเสนอผลการศึกษแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการศึกษา

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ได้แก่ เกาะมุก ถ้ำมรกต เกาะกระดาน เกาะม้า เกาะแหวน อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม หาดหยงหลิง หาดยาว หาดสั้น

ทรัพยากรวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์

ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานพระยารัษฎานุประดิษฐ์ อนุสาวรีย์พระยารัษฎานุประดิษฐ์ ศาลเจ้ากิวอ่องเฮี้ย ศาลเจ้าพ่อหมื่นราม ต้นยางต้นแรกของประเทศไทย

ทรัพยากรมหกรรม ประเพณี

ได้แก่ เทศกาลกินเจเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและงานเทศกาลประเพณีหลัก เทศกาลชักเรือพระ

ทรัพยากรกิจกรรม

ได้แก่ ดำน้ำดูปะการัง กิจกรรมเดินป่าศึกษาธรรมชาติ พายเรือคายัค แคนู ภัตตาคาร โรงแรม ห้างสรรพสินค้า เคาน์เตอร์ให้บริการข้อมูลด้านการท่องเที่ยว

ผลการวิเคราะห์ SWOT ของการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติจังหวัดตรัง

จุดแข็ง (S) จังหวัดตรัง มีถือเป็นความได้เปรียบเชิงพื้นที่เชิงภูมิศาสตร์ เชิงภูมิทัศน์ และเชิงการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีอาณาเขตเชื่อมต่อกับมหาสมุทรอินเดียที่อำนวยความสะดวกต่อการเดินทางระหว่างประเทศ ทำให้สามารถสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม การลงทุน การค้า เศรษฐกิจ และการท่องเที่ยวระหว่างกันได้ดี ซึ่งมีแม่น้ำตรังไหลผ่าน มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาบรรทัด ในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง และเทือกเขาเขตจังหวัดกระบี่ ตรัง เป็นเมืองที่ห้อมล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทางโบราณสถาน ทางโบราณวัตถุ ร่องรอยอารย

ธรรม และทางวัฒนธรรมที่หลากหลายที่มีความเก่าแก่ และอยู่คู่ชุมชนมาตั้งแต่อดีต โดยสังสมเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ตกทอดไว้ในแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่ง ไม่เพียงเท่านั้น ความอุดมสมบูรณ์ของตรังยังรวมถึงผืนป่า แหล่งน้ำ และถ้ำน้อยใหญ่ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญไม่น้อยไปกว่าหาดทราย ชายทะเล และหมู่เกาะเลย การไปเยือนจังหวัดตรังจึงนับว่าได้ท่องเที่ยวครบทุกรสชาติ ทั้งดินแดนประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ธรรมชาติ

จุดอ่อน (W) จังหวัดตรัง มีจุดอ่อนคือ ระยะทางห่างไกลจากกรุงเทพมหานครศูนย์การคมนาคมขนส่งของประเทศ ขาดแคลนด้านบุคลากรทางการท่องเที่ยว ด้านบุคลากรคือหัวใจสำคัญในการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ ที่ช่วยสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าและนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ ความทันสมัยของสิ่งปลูกสร้างที่อำนวยความสะดวกในการรองรับนักท่องเที่ยว สถาปัตยกรรมบ้านเก่า ดึกเก่า ถนนสายเก่า วัดเก่า ตลาดเก่า ฯลฯ สิ่งที่ต้องไม่ได้ คือ จาริต ความเชื่อ ความศรัทธา ความยิ้มแย้มแจ่มใสของผู้คน วิถีความเป็นอยู่ ของผู้คน ฯลฯ แต่คนในชุมชนไม่ให้ความสำคัญกับสิ่งที่มีอยู่ยังมองไม่เห็นคุณค่าในเชิงของการนำมาพัฒนาให้เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ควรแก่การฟื้นฟู บูรณะ รักษา สืบสาน และอนุรักษ์ให้มีความยั่งยืนอยู่เคียงคู่กับชุมชนตลอดไปจากรุ่นสู่รุ่น

โอกาส (O) จังหวัดตรังมีโอกาสในการพัฒนา ได้แก่ ภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมการค้า การท่องเที่ยว และด้านนาเทคโนโลยีมาอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital) ซึ่งเป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบาย ที่เปลี่ยนเศรษฐกิจแบบเดิมไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ซึ่งเป็นสิ่งสนับสนุนเอื้อประโยชน์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว สามารถทำให้ตรังเป็นผู้นำด้านการท่องเที่ยวทางธรรมชาติหรืออนุรักษ์ของภูมิภาค

อุปสรรค (T) จังหวัดตรังมีอุปสรรคในการพัฒนา คือความผันผวนของเศรษฐกิจโลก ภัยพิบัติธรรมชาติ โรคระบาดสากล ผู้ก่อการร้ายสากล อีกทั้งยังมีการกีดกันทางการค้าและกฎหมายระหว่างประเทศยังไม่อำนวยความสะดวกและไม่เอื้อต่อการพัฒนา เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่อนุรักษ์และอุทยานที่มีการจัดแบ่งส่วนในการท่องเที่ยว

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดตรัง

1. จังหวัดตรัง มีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีเกาะแก่งที่สวยงาม แนวปะการังตลอดชายฝั่ง ชายหาด ป่าชายเลน ภูเขาที่ปกคลุมด้วยป่าไม้เขียวครึ้ม ถ้ำน้ำลอดและน้ำตก ยังไม่รวมความงดงามของวัฒนธรรมประเพณีที่คงเอกลักษณ์ปักษ์ใต้มาช้านาน อันดามันที่อุดมไปด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง มีความหลากหลายทางชีวภาพและความหลากหลายทางระบบนิเวศ พื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหมได้รับการประกาศให้เป็นพื้นที่แรมซาร์ไซต์ หรือพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ต่อมาได้รับการประกาศให้เป็นมรดกอาเซียน การที่จังหวัดตรังอุดมไปด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทะเลที่สมบูรณ์ และมีอารยธรรมวิถีชีวิตแห่งท้องทะเล วิถีชีวิตที่หลากหลาย ชนเผ่าชาวกู๋ เชื้อสายจีน ไทย-มุสลิม ไทย-พุทธ อนุรักษ์เอกลักษณ์

ความเป็นไทยผ่านการสืบสานและส่งต่อประเพณีดั้งเดิมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาถิ่นได้ ทำจึงให้การสนับสนุน เพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สร้างรายได้กลับมาสู่ผู้คนในชุมชน

2. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดตรัง พบว่า การเดินทางของจังหวัดตรังปัจจุบัน สะดวกสบายขึ้นกว่าเมื่อก่อน เกือบทุก เส้นทางที่เป็นเส้นทางหลักสามารถเดินทางไปมาหาสู่กันและเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งและจังหวัดใกล้เคียงได้ง่ายขึ้น แต่อาจจะไม่สะดวกในช่วงการเชื่อมต่อเส้นทางเส้นทางรองในบางเส้นทาง ซึ่งภาคส่วนที่เกี่ยวข้องของทางจังหวัดกำลังพัฒนา ควรมีการเพิ่มป้ายบอกทางและป้ายจราจรในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด ยังมีไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมทุกเส้นทาง เท่าที่มีตอนนี้เห็นติดตั้งเฉพาะในถนนสายหลักเป็นส่วน ที่พักแรมของจังหวัดตรัง ในปัจจุบันก็มีเยอะพอสมควรมีนักท่องเที่ยวมาใช้บริการทั้งโรงแรมและรีสอร์ทอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับที่ดี โรงแรมในเครือ โรงแรมแบรนด์ต่างประเทศที่ได้มาตรฐาน และสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล แต่ช่วงที่จังหวัดจัดงานเทศกาลท่องเที่ยวสำคัญ ๆ ห้องพักรักทุกที่จะแน่น เพราะนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่มากเป็นพิเศษ มีความต้องการที่จะมีการพัฒนาด้านประชาชนในท้องถิ่นให้โอกาสคนในชุมชนมีบทบาทในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยว ให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่รู้ และเข้าใจคุณค่าของสถานที่นั้น ๆ อย่างแท้จริง ช่วยกันรักษาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดจิตสำนึกร่วมกันในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ควรจัดให้มีการส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐบาลเข้ามาสนับสนุนงบประมาณ เป็นศูนย์กลางในการประสานงาน จัดให้มีการประชุม ทุกภาคส่วน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นให้ เพิ่มความรู้ ข่าวสาร ด้านต่าง ๆ และทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนซึ่งวิถีชีวิตดั้งเดิม อนุรักษ์ธรรมชาติ ควบคู่กันไป เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบภาคีความร่วมมือของประชาชน หน่วยงานรัฐ ผู้ประกอบการ และนักวิชาการ

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่องแนวทาง การแนวทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติจังหวัดตรัง มีประเด็นที่น่าสนใจ อภิปรายผลดังนี้

1. ศักยภาพของจังหวัดตรังในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ เป็นชุมชนที่มีทรัพยากรท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติ ภูเขาที่ปกคลุมด้วยป่าไม้เขียวครึ้ม ถิ่นถ้ำและน้ำตก ยังไม่รวมความงามของวัฒนธรรมประเพณีที่คงเอกลักษณ์ปักษ์ใต้มาช้านาน อันดามันที่อุดมไปด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวทะเลและชายฝั่ง มีความหลากหลายทางชีวภาพและความหลากหลายทางระบบนิเวศ ทางวัฒนธรรม กิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ ที่มีความโดดเด่น เป็นปัจจัยหลักที่สนับสนุนที่สำคัญของจังหวัดตรังบูรณาการกิจกรรมการท่องเที่ยวเข้ากับลักษณะทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ดุสิตพร ฮกทา และคณะ (2560) Dusitporn Hoktha and team (2017) ได้ทำการศึกษา แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง Guidelines for Developing

Tourism Potential in Trang: การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ประกอบด้วย 1) ศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง 2) ศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง และ 3) นำเสนอแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง โดยกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยวของจังหวัดตรัง 22 คน ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือโดยใช้การวิเคราะห์ SWOT และวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาผลการศึกษา พบว่า จังหวัดตรังมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเนื่องจากมีแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยว วัฒนธรรมนิยม และวัฒนธรรม ที่เป็นเอกลักษณ์ มีระบบคมนาคมขนส่งที่ครอบคลุมทุกด้าน มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งทางบกและทางทะเล มีสินค้าของที่ระลึกประจำจังหวัดที่สร้างชื่อเสียงระดับประเทศ ตลอดจนประชาชนจังหวัดตรังส่วนใหญ่เป็นเจ้าบ้านที่ดี และมีอัธยาศัยไมตรีจิต ส่วนด้านที่จำเป็นต้องพัฒนา ได้แก่ เส้นทางคมนาคมที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวไม่สะดวกและมีมาตรฐาน ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ไม่เพียงพอ ขาดบริการรถขนส่งสาธารณะที่เชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง ควรปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการส่วนแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง ได้แก่ 1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวสู่สากล 2) การฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน 3) การพัฒนาสินค้าและบริการเพื่อเพิ่มมูลค่าด้านการท่องเที่ยว 4) การสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยวสู่สากล และ 5) การพัฒนาบุคลากรและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายการท่องเที่ยว

2. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดตรัง พบว่า การเดินทางของจังหวัดตรังปัจจุบันสะดวกสบายขึ้นกว่าเมื่อก่อน เกือบทุก เส้นทางที่เป็นเส้นทางหลักสามารถเดินทางไปมาหาสู่กันและเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งและจังหวัดใกล้เคียงได้ง่ายขึ้น แต่ก็ยังมีองค์ประกอบที่ต้องได้รับการพัฒนาเพิ่ม อาทิ เช่น ป้ายบอกทาง ด้านประชาชนในท้องถิ่นที่ให้ออกสคนในชุมชนมีบทบาทในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยว ให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่รู้ และเข้าใจคุณค่าของสถานที่นั้น ๆ ควรจัดให้มีการส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐบาลเข้ามาสนับสนุนงบประมาณ เป็นศูนย์กลางในการประสานงาน จัดให้มีการประชุม ทุกภาคส่วน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ให้ เพิ่มความรู้ ข่าวสาร ด้านต่าง ๆ และทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ยังคงไว้ซึ่งวิถีชีวิตดั้งเดิม อนุรักษ์ธรรมชาติควบคู่กันไป ณัฐทิศา โรจนประศาสน์ และคณะ (2558) Natthita Rojanaprasas and team (2015) ได้ทำการศึกษา ความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนชายฝั่งจังหวัดตรัง Sustainability of Coastal Community-Based Ecotourism in Trang Province : การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนชายฝั่งกลุ่มเป้าหมาย คือ แกนนำกลุ่มการท่องเที่ยวของชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ได้แก่ อบต. เจ้าหน้าที่ของสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดตรังและเจ้าหน้าที่ขององค์กรพัฒนาเอกชน) และนักท่องเที่ยวที่เข้าพักโฮมสเตย์ใน 4 แห่ง คือ หอยสตาร์โฮมสเตย์ บอหินพารมสเตย์ เกาะดิบโฮมสเตย์และเกาะมุกต์โฮมสเตย์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดเวที

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม จากผลการศึกษา ความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนชายฝั่งพิจารณาได้จากมิติผลิต/ผลลัพธ์ ทั้งชุมชนและนักท่องเที่ยวประเมินสอดคล้องกัน จากคะแนนเต็ม 5.00 ความยั่งยืนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.04 และ 3.82 ตามลำดับ) รวมถึงด้านประสิทธิผลในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.01 และ 3.7 ตามลำดับ) และด้านผลกระทบของการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.06 และ 3.85 ตามลำดับ) ทั้งนี้ระดับความยั่งยืนดังกล่าวนี้เป็นผลมาจาก 3 มิติ คือ มิติบริบท มิติทุนทางสังคมของชุมชน และมิติกระบวนการ

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้องค์ความรู้ที่ค้นพบมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวและส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดตรังจากกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ควรทำให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาในการท่องเที่ยวที่จังหวัดตรังนานที่สุด ควรเพิ่มกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวมากกว่านี้ เช่น สอนการทำอาหารท้องถิ่น เรียนรู้วิถีชีวิตฝั่งอันดามันจากชาวประมงพื้นบ้าน การทำอุปกรณ์ที่ใช้ทำการประมงขนาดเล็ก สาธิตการกรีดยางพารา กิจกรรมปลูกป่าโกงกาง เป็นต้น เพราะปัจจุบันนักท่องเที่ยวทำได้เพียงไปถ่ายรูป ซื้อของฝากแล้วกลับบ้านเท่านั้น ไม่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว ทั้งนี้กิจกรรมเหล่านี้จะให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจอีกหนทางหนึ่งและมีความจำเป็นในการนำมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวมายังจังหวัดตรังในครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
2. ควรจัดตั้งเครือข่ายกลุ่มจังหวัดที่มีอาณาเขต แลกเปลี่ยนข้อมูล ประสานงาน ซึ่งกันและกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง
2. ควรทำวิจัยเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่จังหวัดตรัง และจังหวัดที่มีอาณาเขตติดต่อกัน เพื่อการอนุรักษ์ที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กนกรัตน์ รัตนพันธุ์. (2562). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2563, จาก <http://www.tourism-asean.org>.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2538). การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. จุลสารการท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2562, จาก <http://th.wikibooks.org>.
- โฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์. (2553). ทรัพยากรธรรมชาติกับการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2533.
- ณัฐिता โรจนประศาสน์. (2558). ความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนชายฝั่งจังหวัดตรัง. คณะวิทยาศาสตร์. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- ดิเรก ฤกษ์ห่วย. (2528). การพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรุงสยามการพิมพ์.
- ดุสิตพร ฮกทา. (2560). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว จังหวัดตรัง. วิทยาลัยการโรงแรมและการท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- ทวี ทิมขำ. (2528). การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิเวศน์ อรุณเบิกฟ้า. (2553). การจัดการทรัพยากรป่าชายเลน กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านหนองสมาน หมู่ที่ 3 ตำบลหาดสำราญอำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา.(2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2549). การพัฒนาและการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2542). วิถีใหม่แห่งการพัฒนา: วิถีวิทยาศาสตร์สังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีชา แดงโรจน์. (2544). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสู่ศตวรรษที่21. กรุงเทพฯ: ไพร์ แอนด์ ไพร์ พรินติ้ง.
- พจนา สวนศรี. (2541). การจัดการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน. จุลสารการท่องเที่ยว 2: 12-36
- พจนา สวนศรี. (2546). คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน. กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ <https://tourismatbuu.wordpress.com>.

Translated in Thai References

- Buhalis, D. (2000). "Marketing the competitive destination in the future." *Tourism Management*. 21,1:97-116.
- Cohen, J. M., and Uphoff, N. T. (1997). *Rural Development Participation: Concept and Measure for Project Design Implementation and Evaluation* Cornell: Rural Development Committee Center for international Studies. *Dissertation Abstracts international*, 9(7), 11.
- Economic and Social Affair. *Popular Participation as a Strategy for Promoting Community Level Action and Nation Development.*(Report of The Meeting for The Adhoc Group of Expert.) New York: United Nation.
- Institute of Science and Technology Research Institute of Thailand. (1999). *Actions for eco-tourism policies*. Bangkok: Thailand Institute of Science and Technology. (in Thai)
- Kotler, P. (1997). *Marketing management: analysis, planning implementation and control*. (9th ed). New Jersey: Asimmon & Schuster.
- McIntosh R.W. & Goeldner C.R. (1989). *Tourism Principles, Practices, Philosophies*. New York: John Wiley & Son
- McIntosh, R.W., Goeldner, C.R., & Ritchie, J.R. (1995). *Tourism: Principles, Practices, Philosophies* (7th edition), Chichester : John Wiley
- Sanit Bunchu. (1984). *Community development: participation of people*. Bangkok: Thammasat University Press. (in Thai)
- Seree Wongmontha (1999). *Marketing Strategy Marketing Planning*. Bangkok: Teerapim and Citex
- World Tourism Organization. (2015). *The meaning of tourism*. Retrieved 25 April 2020, from <https://tourismatbuu.wordpress.com>. (in Thai)
- Sinthus Robon Udon Wong Tubtim and Supawanee Songpornwanich. (2002). *Community tourism : Concept and experience*. Chiang Mai: Ming Muang Nawarat Co., Ltd. (in Thai)
- Siriwan Serirat. (1998). *Modern marketing management*. Bangkok: Diamond in Business. (in Thai)
- Siriwan Serirat and others (2003). *Modern marketing management*. Bangkok: Thammasat University. (in Thai)

- State Kan Sam Si. (2015). Ecotourism Management of Hat Chao Mai National Park, Trang Province. Master of Business Administration. Prince of Songkla University. (in Thai)
- Suda Duangruangruijira. (2000). Principles of marketing. (9th edition). Bangkok: Yongphol Trading. (in Thai)
- The contract, the contract, evolved. (1982) Community development. 2nd edition, Bangkok: Thai Wattana Panich. (in Thai)
- United Nation Organization. (1981). United Nation Department of International
- Wattana Wongkietrat (2005). Research report on project evaluation selected from 7 strategies. 1st edition: Office of Policy and Planning, Bangkok. (in Thai)

